

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

La începutul anului școlar.

Cu sfortări aproape supraomenești se luptă regimul nostru bisericesc pentru susținerea și dezvoltarea instituțiilor noastre culturale. Și dacă are viața constituțională și părți umbroase la noi, aceste părți umbroase sunt covârșite de puterea intrinsecă a vieții constituționale, care adună în jurul bisericii toată suflarea și aceea ce n'am putea face în lipsă de capitale fundamentale le facem prin colectivitatea forțelor noastre cari din zi în zi sporesc. Așa ni s'a dat în anul jubilar al preparandiei noastre să inaugurăm aici în Arad cea mai frumoasă școală românească. În 25 august (7 septembrie) se va celebra sfințirea școlii de fete cu internat după următorul program:

1. *Duminecă în 25 august (7 sept.) la orele 9 a. m. începerea sf. liturghii, la care pontifică P. S. Sa părintele Episcop diecezan Ioan I. Papp.*

2. *După încheierea sf. liturghii Preasfințitul Episcop se reîntoarce la reședința sa, unde se adună clerul și poporul în frunte cu comitetul Reuniunii femeilor române pentru a însoți pe P. S. Sa cu lithia la școală.*

3. *Sfințirea apei și apoi stropirea, deci sfințirea tuturor despărțămintelor școlii.*

4. *În decursul actului din urmă se va cânta »Isvorul tămăduirilor«.*

5. *Discursul de inaugurare al P. S. Sale, la care răspunde doamna presidentă a Reuniunii femeilor române din Arad și provincie.*

6. *Sărutarea crucei și stropirea cu aghiazmă.*

7. *La orele 1 și jum. d. a. banchetul aranjat din partea comitetului Reuniunii femeilor române în localul, care se va designa mai târziu.*

Anunțările pentru participarea la banchet se fac la d. avocat Dr. Cornel Iancu în Arad.

Amânarea sfințirii școlii s'a făcut în vederea elevelor ce se vor înscrie ca se fie și ele părtașe la acest act istoric și să fie purtătoarele tradițiilor de însuflețire pentru cultura femeii române. Invităm cu dragoste toată obștea românească la ziua mare din 25 august (7 septembrie).

În ședința consistorului plenar ținut la 13/26 august s'a îndeplinit postul de director de studiu în persoana unuia dintre cei mai distinși profesori ce-i avem, a d-lui Victor Stanciu fost pro-

fesor la școala civilă de fete din Sibiu care altmintrelea la preparandia noastră din Arad și-a început cariera profesorală. În decursul acestei activități și-a câștigat simpatiile tuturor arădanilor, cari așteaptă cu dor înapoierea lui în frumoasa funcțiune de director. În aceeaș ședință s'a luat dispoziție și pentru arangiarea salarelor profesionale și definitizarea profesoarelor, cari 10 ani de zile au adus jertfa de au servit cu un salariu de 1000 cor. la an. În chipul acesta se va crea o atmosferă de mulțumire în școală ce va duce și la rezolvarea chestiei directoarei internatului. Pe lângă armonia formelor edificiului școlar va străluci și armonia sufletelor din școală. Aceasta este perspectiva cu care călcăm pragul școlii noi de fete.

Și ca să fie deplină bucuria obștească putem vesti, că tot în ședința consistorului plenar sus-amintită a succes a întregi și corpul profesoral dela preparandie cu două forțe tinere mult promițătoare, anume cu substituirea eruditului profesor îmbolnăvit Dr. Petru Pipos prin profesorul Sabin Evițian la catedra de pedagogie și cu alegerea profesorului Mihai Novac la catedra de matematică. Cătră acestea se mai asociază și apariția îmbucurătoare că estimp s'au prezentat un număr mai mare de elevi la preparandie, cătră care mai adaugând și contingentul ce-l vor da clericii cari se vor înscrie la examenele pedagogice, ne îndreptățește a spera că cu încetul vom îndeplini lacuna de învățători. La despărțământul teologic încă s'au înscris frumos număr de elevi, așa avem senzația premenirii pe toată linia.

În lupta de existență a școlii confesionale școlile populare au absorbit până acum toate resursele noastre în parohii adesea pe conta bisericii. Așa a fost aceasta și în centru preparandiei și școlii de fete i-s'a dat pe cădere, adesea pe conta teologiei. E vremea ca acum să vină și institutul clerical pe primul plan, căci spiritul modern destructiv ca un Anibal e înaintea porților. Numai un cler cult va putea apăra acele porți și va putea inspira instituțiile noastre culturale cu spiritul creator al religiosității.

Amuțescă ori ce luptă internă în fața creațiilor mari la cari să lucrează în cadrele vieții

noastre constituționale, și să avem o singură deviză în aceste zile ale deschiderii porților școlaelor: să mergem frați la școală că-i timpul să învățăm.

Adunare învățătorescă.

Reuniunea învățătorilor gr. or. rom. din protopopiatele Timișoara, Belinț, Lipova și Comlosul-mare și-a ținut adunarea generală în Timișoara la 9/22 August. a. e.

La ora 8 a. m. s'a oficiat în bis. sft. Ilie—chemarea Duhului Sânt și parastas pentru buna odihnă a fericitilor în Domnul: magnat. dr. Iosif Gall, dr. Petru Teșle adv. Ștefan Antonescu și Traian Putici ppop., toți binefăcători și protectori ai școlaelor române. După terminarea ceremonialului imediat s'a început—tot în sta biserică—adunarea, sub prezidiul dlui Iuliu Vuia, carele rostește un discurs plin de povețe, și salutând cu dragoste notabilitățile prezente, declară adunarea deschisă. Intre notabilități remarc. pe M. On. D. Romul Frateș revizor școlar, în calitate de reprezentant al Veneratului Consistor, pe P. On. D. Ioan Oprea adm. ppresb. și Fabriciu Manuilă ppresbiterul Lipovei, M. O. D. Nicolae Micluța, George Tocit, Pavel Jurma, Con-t. Micu, David Voniga, Iuliu Țoldan preoți, M. On. D. și cuviosul părinte Teodor Bugariu preot militar, Spect. D. Valeriu Mezin dr. avocat, delegații surorilor reuniuni, M. On. D. Iosif Moldovan prez. reun. Aradane, și Mihail Crăciun v. prez. reun. Caransebeșene, teologii P. St. D. Pavel Ardelean abs. alesul mehalei și V. Lazarescu stud. teol. Cărnăuți, dl Petru Cocos neguțător ș. a. Resalutările M. On. Domn R. Frateș, Fabr. Manuilă, Ioan Oprea, Ios. Moldovan și Mihail Crăciun se primesc cu ovații. Biroul se constituie alegându-se notar Petru Savii iar Bărbați de încr. Vasile Bogoiu și Adrian Perii, în comisiuni se aleg: S. Andron, G. Tomi, Iosif Leu, Petru Ugliș ș. a. La apelul nominal au răspuns 133 membri ordinari. Se dă cetire raportului prezidial din care estrag următoarele: Reuniunea are 155 membri ord. 29 fond. 7 onorari, 16 sprijinitori, în total 207 membri. Cele 4 biblioteci din despărțăminte dispun de 994 oduri. Fondul reuniunii la finea a. 1912 a fost de 2975-94 cor. iar fondul pentru ajutorarea fiilor și ficelilor de inv. stă la 10,680-01 coroane. Țin se amintesc și aici cu mare satisfacție, că Onorabilele direcțiuni ale înfloritoarelor noastre institute de bani, „Victoria“ din Arad și „Timișana“ din Timișoara, na-au surprins, tocmai în vremea de grea cercare a crizei financiare, înscriindu-se de membre fondat. la fondul nostru de ajutorare. Gestul acesta se laudă de sine. Pe lângă datoria noastră ca singuratici, dea le tinde tot sprijinul, le dorim din inimă: înflorire, prosperare spre mândria neamului nostru. Comitetul reun. a ținut 5 ședințe și a rezolvat 46 agende. Cronicele școlaelor din parohii, se scriu ne'ntrerupt. Reuniunea a publicat și estimp „Anuarul“ care în afară de partea administrativă, cuprinde instructiva dizertație a dlui I. Vuia, despre Ioan I. Rousseau, cetită spre marea noastră plăcere, anul trecut la Sânmiclușul-mare. Despărțămintele au dezvoltat în cercul lor, o activitate laudabilă.

Cetindu-se și raportul cassarului subst. dlui Aurel Lepa, actele s'au predat comisiunilor: adunarea spedează înalt P. S. D. Ioan I. Papp epp. telegramă de omagiu.

Am ascultat apoi dizertațiile: dl Iuliu Lucața a cetit nimerita d-sale conferență intitulată: „Intonațiunea

și celeritatea în vorbire și cântare.“ Dsa cere, ca învățătorimea să nu se mulțamească numai dea vorbi și cânta cu accente și nuanțări românești, ci se pretindă aceasta și dela poporeni și dela elevii lor. Cere, regularea limbei atât ca intonațiune cât și ca celeritate, nu dela mamă, ci dela școală și biserică. Adunarea ia răsplătit serioasa lucrare cu aclamări.

Dl Nicolae Nicorescu a cetit o frumoasă îndrumare la „educațiunea proprie“ prin care dsa indeamnă pe învățători, să și clădească înșiși edificiul lor culturala cărui temelii se pun în pedagogie—prin cetire continuă. Dizertația dsale a fost primită cu aplauze.

Dl Ludovic Cioban, tinăr diligent, mult promițător a dizertat, demonstrând cu succes, că „educațiunea prin învățământ“ esuprema țântă a școlaelor. Admirabila dsale conferență a fost ascultată cu drag, și în merit răsplătită cu aplauze.

În resumat conclud, că cele 3 dizertații culminează, în arătarea supremului scop, al școlaelor române. Primul zice: legea poruncilor limbei e, să ascuți mult, nainte de grăbești, dū în școală și biserică, o limbă curată și firească; al doilea zice: cultivează-ți ființa ta, ca se poți plini, ceia ce zice amicul Cioban: că adecă să întărești morala și religiozitatea în școala ta, și în popor. Bun e învățământul, care se bazează, pe percepțiile moralei și a religiei.

Fiind timpul înaintat ședința se încheie, anunțându-se a 2-a pe ora 3 p. m. în localitatea dela „Berărie“ unde am luat masa.

La ora 3 p. m. prez. dl Vuia redeschide ședința. La masa prezidială în afară de cei de înainte amez, ocupă loc și dl Iuliu Gabel învățător în Budapesta.

Dl Teodor Bucurescu ține o foarte frumoasă disertatie despre „revista pentru copii“ în care pledează, pentru inactivarea ideii. Adunarea îi exprimă mulțumită, iar tema se releagă Comitetului spre studiere, ca apoi la pocsima adunare, se vină cu propunere concretă.

Dl Gabel înprovizânduși o ceată de derbedei mărunți, cari încă n'au inspirat aerul școlaelor, vrea să ne introducă în secretul metodului inventat de dsa, pentru scris cetit.

După o scurtă introducere dsa începe dezvoltarea sunetului „r“ apoi „i“ ș. a. Îi succede ca în câteva clipe se introducă pe elevi, a cunoaște litera și a o și scrie. Dsa afirmă, că destingerea lucrurilor de pe pământ și numirea lor, încă nu e altceva decât o cetire, o cetire în cartea naturii, dsa zice, că pe elev trebuie convins numai, despre ceva și că acela, câștigându-și odată convingere, va și urma. Calul nu pentru aceia îl numește cal, că i-sar fi prezentat „patrupedeul“ ci pentru că elevul din convingere îl recunoaște animalul care ia făcut impresia primă și i-sa numit cu numele „cal“. Îl știe distinge de vacă, porc ș. a. animale.

Dsa procedează corect, când la dezvoltarea unui sunet, îi face o mimică potrivită.

E prea mic spațiul, spre a mă ocupa despre toată tema dsale în cadrul acesta, constat numai, că adunarea i-a făcut ovații și i-a mulțumit prin graiul dlui Lucața.

Regulamentul pentru administrarea fondului de ajutorare s'a votat, cu puține modificări, impuse de Ven. Consistor.

Dl Simeon Andron referează despre rapoartele biroului. La decisul luat de desp. Timișoara, pentru ținerea conferinței toamna și nu primavara precum s'a uzuat, s'a încins o discuție între dnii, Lucața, Băran Nicorescu și Neorincean; afacerea reclamând votul

adunării a fost supusă și s'a finit cu aprobarea decisului adus, de desp. Timișoara.

La punctul, despre lipsa învățătorilor, vorbese d. Tomi, Băran, dl delegat Moldovan și se aduce concluz: a.) Veneratul Consistor se creieze și sporească stipendii pentru pedagogi; același venerabil să fie rugat a propaga pe toate căile, îndemnarea tinerimei de a îmbrățișa aceasta carieră, a le vota burse și a-i interna gratuit în alumnee, b.) să fie admise și fetele a cerceta pedagogia, ori unul din cele existente să se prefacă în atare.

La raportul dlui Petru Ugliș asupra cassei reuniunii, adunarea dă absolutul dlui Petru Ciucur fost cassar și dlui A. Lepa pe anul 1912.

La propuneri: dl Ștefan Ștefan cere; ca în viitor rapoartele prezid. cătră adunare să fie redade și în „Anuar“ se primește.

Dl Titus Papp, vorbește în chestia dotațiunei, afacerea se va promova Venerat. Consistor.

Dl Tomi vorbește pentru o revizie a legii de penziune, ad. il roagă să prezinte prezidiului în scris dorințele spre a le promova la Înaltul Guvern pe calea Veneratului Consistor.

Dl Lucața cere pentru a lămuri unele afaceri foarte ponderoase, să fie rugate Venerab. Consistorii, a ne esopera concesiunea dela Înaltul Guvern, pentru un congres învățătoresc, pe vara viitoare.

Dl p. Vuia aducând din nou elogii, Sped. mare mecenate Dlui Emanuil Ungureanu, invită adunarea se esmită o comisiune pentru a-i prezenta „albumul“ de azi. In comisie se aleg d. Lucața, Nicorescu și Leu. Aduc aici dedicația din album, spre a fi cunoscută.

În sămnlul stimei Spectabilului Domn Emanuil Ungurian, avocat în Timișoara, deputat la Măritul Congres naț. bis. în Sibiu și la Sin. eparhial în Arad, membru onorar și fost primul prezident — al Reuniunii învățătorilor gr. ort. rom. din protopopiatele Timișoara, Belinț, Lipova și Comloșul-mare, — după reînființare 1900.

Cânta-vom psalmul nostru de laudă: „Fiul poporului, în tată s'a desăvârșit.“

În cărările vieții ai plivit în multe straturi, nu Te-ai mulțumit a fi numai avocatul orășănesc, ci pogorându-Te la sate, ai priveghiat rostul vieții sătești; ai dat îndrumări și sfaturi preoțimei, învățătorimei, plugarilor . . .

Învrednicitu-te-ai a fi primit încă din tinărețe, omul ales, născut pentru aceeași obște, același neam — după porunca firii din care ai odrăslit; da, ai fost și ești și să fii încă multă vreme între noi, sfătuitoarul, celor avizați la sfat . . .

Încununatu-te-ai cu cununa neperitoare, țesută din fire, ce nu putrezesc, din fire de vieți omenești, cari din neam în neam Te vor binecuvânta . . .

Veselitu-ne-ai și pe noi — precum s'a veselit oarecând Isaia de nașterea lui Emanuil prin marea donațiune, pe seama vetrelor, la care noi ne încălzim.

Nobilitatu-te-ai prin destinațiunea ei, căci noauă pâne ne-ai dăruit, iar poporului învățatură.

Pecetluitu-sa numele Tău, în cartea vieții neamului nostru, căci în călătorie pe acest pământ, fost-ai șfetnic bun, bisericeii, școalei și neamului, adunat-ai dinar peste dinar și ca servul credincios stăpânului său, ai dat talanții mulțămindu-te a fi, ca în întreaga viață, omul modest și cumpătat. În schimbul atător vredniciei permite-ne acum să-Ți închinăm aceste șire, ca un mic tribut de recunoștință, noi luminițele ne-

mului, Ție făclie a neamului nostru, care din fiul poporului aceluiși în Tată Te-ai săvârșit.

Timișoara la 9/22 August 1913. Urmează circa 100 subscrieri.

Viitoarea adunare generală, care va fi chemată a face și restaurarea, se decide a se ține, în Timișoara. Prezidentul dl Vuia mulțumind tuturor pentru participare și conlucrare, declară adunarea de încheiată. În numele adunării dl Lucața, aduce mulțumiri dlui prez. Vuia și cu aceasta ne-am depărtat fie-care la ale sale.

Raportor.

Nr. 1448/1913.

Convocări.

În înțelesul §§-lor 23 și 24 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă la

Adunarea generală ordinară

ce se va ține în Orăștie în zilele de 14 și 15 Sep. n. 1913.

Programul adunării:

Duminică, în 14 Septembrie n. 1913, la orele 10 a. m.

I. Ședința I, cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) censurarea socotelilor pe anul 1912 și a proiectului de buget pe anul 1914;
 - c) inscrierea membrilor noi;
 - d) candidarea prezidentului, viceprezidentului și a membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.
5. Prezintarea eventualelor propuneri*.

II. Consfătuirea confidențială (indată după ședința I) a directorilor și delegaților din despărțăminte.

Luni, în 15 sept. n. la orele 9 a. m.

I. Ședința a II-a, cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisiuni.
2. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea socotelilor pe 1912 și a proiectului de budjet pe 1914 și propunerile acestei comisiuni.
3. Raportul comisiunii pentru inscrierea de membrii noi.
4. Alegerea prezidentului, viceprezidentului și membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.
5. Fixarea locului pentru adunarea gen. viitoare.
6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
7. Inchiderea adunării generale.

După prânz la orele 4.

II. Ședința festivă a secțiilor științifice-literare. Conferințele domnilor Dr. Silviu Dragomir Dr. Ioan Radu.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 16 August 1913.

A. Bârseanu,
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

* Eventualele propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului Asociațiunii (Sibiu, Str. Șaguna Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Nr. 191/912—13.

La a XXIII adunare generală a „Reuniunii învățătorilor români dela școalele populare ort. rom. din protopopiatele aradane I—VII ce se va ține în Világos (Șiria) în zilele de 1/14 și 2/15 septembrie a. c. la care invită respectuos membrii și pe toți binevoitorii și sprijinitori cauzelor școlare și culturale.

Programa:**Ziua primă:**

La 8 ore serviciu religios împreună cu chemarea Duhului sfânt și parastas pentru reparații reuniunii.

Ședința I.

Orele 10 a. m.

- a) Deschiderea adunării generale.
- b) Bineventarea oaspeților și a delegațiilor.
- c) Prezentarea rapoartelor și esmiterea comisiilor censurătoare.
- d) „Date nouă despre Gheorghe Lazar“ disertație de dl prof. preparandiat Dr. Avram Sădean.

Ședința II.

Orele 3 p. m.

- a) „Care e cauza de institutele ped. nu sunt cercetate de mai mulți elevi, iar tinerii nu se aplică pe cariera învățătorescă“ dis. de Petru Vancu inv. Măderat.
- b) „Influența familiei în educație“ dis. de Mihail Vidu inv. în Hălmagiu.
- c) „Un confort al manualelor de l. maghiară“ dis. de Ioan Crișan inv. în Socodor.
- d) „Puterea educativă a școlii“ dis. de T. Che-rechean inv. în Gașa.

Ședința III.

Orele 9 a. m.

- a) „Probleme și chestii ce ne privesc“ dis. de Petru Roșu inv. Nădab.
- b) Rapoartele comisiunilor.
- c) Propuneri și interpelări.*
- d) Fixarea locului pentru ad. gen. viitoare.
- e) Esmiterea comisiei censurătoare.
- f) Apel nominal.
- g) Incheierea adunării generale.

Arad, din ședința comitetului central ținută la 18/31 iulie 1913.

Iosif Moldovan,
prezident.

Nic. Cristea,
secretar.

CRONICA.

Hirotesire. In ziua Schimbării la față a hirotesit P. S. Sa Dl episcop Ioan I. Papp într-un protopresbiter pe dl Gheorghe Tulbure asesor ref. consistorial în Oradea-mare, în decursul sf. liturgii servită de P. S. Sa cu mare asistență. Felicităm pe dl. Tulbure cu ocaziunea acestei distincții bine-meritate.

* Acestea, în sensul § 20. din regulament, sunt a se prezenta prezidiului în scris înainte de adunarea generală.

Notă. Participanții au a se însinua Dlui vice-prezident Alexiu Dobos, învățător și director școlar în Világos, spre a putea face dispoziții de locuință și banchet de cu bună vreme.

Comitetul central este convocat la ședință extraordinară pe Sâmbătă în presara adun. gen. la 8 ore în sala școlii centrale din Șiria.

Cronica bibliografică.

Almanach pe anul școlar 1913/14 compus pentru trebuințele preoților și învățătorilor români prin Iosif Moldovan director școlar în Arad. Prețul 1 cor. plus 10 fil. porto. Se poate comanda la Librăria Diecezană din Arad. Cum e „Almanachul“ nostru? O cărtică pentru buzunar de toată frumseța. Crucea aurită imprimată pe învălitoarea de pânză neagră arată caracterul religios a celor ce o poartă la sânul lor. Pe lângă partea calendaristică almanachul nostru conține: Estras din Molitvelnic, ce conține cele mai indispensabile rugăcini și cântări de cari au lipsă preoții și învățătorii la funcțiunile ce le săvârșește în libăr, clasificarea școlărilor, ord de ore, ziar de cassă, noaua lege de salarizare, taxele de timbru, postă, telegraf, etc. În conținut suntem modești. Deocamdată am susceput numai părțile cele mai indispensabile cari e bine să le avem la dispoziție în ocupațiunile noastre zilnice. Dela sprijinul și încurajez ce mi-se va da depinde însă schimbarea lui într'un almanach literar demn de poziția și chemarea ce o avem. Siliți de împrejurări și în lipsa unei atare cărticele, până aci am fost avizați a ne folosi de notițe necorespunzătoare chemării și ființei noastre. Cartea ce o poartă la sânul său preotul și învățătorul român trebuie se aibă înainte de toate un caracter religios. Aceasta credință, abstrăgând dela lipsa ce am simțit-o, m'a îndemnat să iau asupra mea răspunderea materială și morală și să editez această carte, pre carea, rugându-mă de sprijin, o închin preotului și învățătorului român. Arad, la 1/14 august 1913. Iosif Moldovan.

Pentru cultură. Nu există mijloc mai bun de a face educația și instrucția tinerimei, decât călătoriile. Dar nu toți copiii, aflați în epoca lor de formațiune, au la îndemână mijloacele necesare de a se cultiva călătorind. Ei bine, aceștia pot să înlocuiască în bună parte neajunsul lipsei, prin cetirea descrierilor de călătorii făcute de alții. Asemenea descrieri se găsesc destule, și ieftine. Așa mult răspândita „Biblioteca pentru toți“ are numeroase descrieri de călătorii din care mai interesante. Un intere și mai mare însă pentru cultura tinerimii îl prezintă călătoriile prin lumile de odinioară, prin civilizațiile apuse, prin trecutul omenirii. Și nu e vorba de tratate de istorie, în cari evenimentele să fie tratate în mod cronologic, ci mai ales de acele cărți cari caută să reînvie aspectul civilizațiilor de odinioară cu moravurile, cultura, viața socială și manifestările de artă ale popoarelor stinse. „Biblioteca pentru toți“ oferă și în această privință o culegere din cele mai prețioase pe care o recomandată cu toată căldura părinților și educatorilor. Printe aceste notăm: *Viața publică și privată la romanii*, o broșură în care toată viața familiară, publică și socială a străbunilor noștri e descrisă cu o mână de maestru. *Antichitatea romană* întregeste pe cea dintâi aducând datine prețioase asupra obiceiurilor, organizării, ocupațiilor romanilor. *Antichitatea greacă* de asemeni pune în curent pe cititor cu felul de organizare al societății grecești descriind caracterul grecilor, familia, religia, proprietatea, etc. Dar afară de aceste broșuri, extrem de interesante pentru instrucția și educația tinerimei „Biblioteca pentru toți“ cuprinde o adevărată enciclopedie de cel mai mare folos pentru toți cei dori ori de cultură. Spre a vă convinge, consultați catalogul bibliotecii, pe care-l puteți cere gratuit dela Librăria Alcalay. București.

Poșta redacției.

„Activitatea comisarilor și critica“. Nu înțelegem la ce critici jignitoare ale învățătorilor față de comisarilor consistoriali didactici vă referiți și așa cunoscând susceptibilitatea oamenilor dar mai presus de toate disgustul ce a produs în anul trecut spasmurile unor oameni cari nu discută ci insultă, ca aluziile Dvoastră să nu fie un punct de plecare spre o nouă lavină polemică, în forma generală și deschisă pentru toate combinațiile nu vă putem publica scrisul. Poate dacă ar veni ceva mai concretizat, dar fără a da anză la polemică pentru care nu deschidem coloanele noastre, decât numai pentru tractate obiective.

Concurs.

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc-cantoral dela școala gr. or. rom. elem. din **Talpoș**, protopresbiteratul Ienopolei, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Bis. și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 1200 cor. din cassa cultului. 2. Venitele cantonale, unde va fi poftit la înmormântare 1 cor. 3. Locuință cu 2 chilii, cu supraedificatele rețerate și grădină. 4. Pentru scripturistică și conferință 20 coroane.

Reflectanții sunt poftiți ca recursurile lor ajustate cu documentele prescrie și anume cu: a) estras de botez; b) diploma învățătorescă; c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) și d) atestat despre serviciile de până acuma, — toate în original, — și adresate comitetului parohial din Talpoș, să le subștearnă oficiului protopopesc din Ienopolea (Borosjenő), având a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Alesul învățător este dator a prevedea instrucțiunea și în școala de repetiție, a prevedea agendele cantonale în și afară de biserică, a instrua școlarii în cântările și ceremonialele bisericesti, și a-i conduce regulat în dumineci și sârbători la biserică. Cei cari sunt apți a înființa și conduce cor vocal pe patru voci cu tinerimea vor fi preferiți.

Din ședința comitetului par. din Talpoș, ținută la 28 iulie v. 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protopresbiter insp. școl. conf.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învăț. din **Șepreuș** se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 800 cor.
2. 5 jugh. pământ cu dreptul de pășunat, al căru venit, după detragerea dării, care are a o suportă alesul, face 200 cor.
3. Locuință cu grădină.
4. Spese de conferință și scripturistică 40 cor.
5. Dela înmormântări 1 cor.

Alesul are a conduce strana fără altă remunerație.

Pentru orientare, comitetul parohial aduce la cunoștință celor interesați, că întregirea de salariu, conform legilor esistente nefiind comuna bisericască în stare a o asigura dela sine, s'a cerut dela stat.

Recursurile adresate comit. par. din Șepreuș și ajustate cu documentele necesare și anume cu: estras de botez, diploma de inv. atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány), atestat despre serviciul de până acuma, — toate în original, — sunt a se înainta P. O. oficiu protop. din Borosineu, iar reflectanții vor avea a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Șepreuș, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comit. parohial ținută la 4/17 august 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protopresbiter, insp. școl. conf.

—□—

1—3

Pe baza ord. Ven. Consistor Nr. 2277/134 B. 1913, să repețește concursul pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a îmbinată din comunele bisericesti **Cetea-Valeamare** prot. Peșteșului cu termen de alegere pe ziua de **22 septembrie** (5 octombrie) 1913.

Emolumente: Din Cetea: Locuință cu două odăi bucătărie și supraedificatele necesare, cu grădină de legumi, 7 jugh. de pământ arător cu pomăt. Lemne după trebuință. Stolele uzuale. Din fondul de pomenire 1/2 din procentele fondului. Pășunat după trebuință. Intregirea dotațiunei dela stat, după cvalificația alesului. Din Valeamare: 2 jugh. pământ arător, pășunat după trebuință. În amândouă comunele dreptul la 1/2 zi de lucru, eventual întreagă ziua, dacă lucrătorii se vor prevedea cu vipt din partea preotului; tot din Valeamare 76 cor. din banii de fân; 60 vici cucuruz cu cioci; 7% din 10% a banilor de fundații din pomeniri, 20 cor.; separat din banii fundațiilor pentru teritorul, ce-l ocupă sala de învățământ, și stolele uzuale. Lemne din pădurea parohială, după trebuință. Doritorii de a ocupa această parohie se avizează, că cererile de concurs ajustate după lege și adresate comit. par. din Cetea-Valeamare să le înainteze P. On. oficiu protopopesc până la 15/28 sept. 1913 iar dâșii să se arate poporului, servind și predicând, până cu 8 zile nainte de alegere, cu observarea strictă a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii.

Comitetul parohial din Cetea-Valeamare.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter.

—□—

1—3

Prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc din comuna bisericască **Sărând** protopresbiteratul Peșteșului cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Din repartiție 300 cor.
2. Intregirea dela stat sperativă conform legei școlare din vigoare 900 cor.
3. Locuință interimală corespunzătoare. Școala va fi închiriată până la zidirea uneia noi proiectată din partea comunei bisericesti.

Doritorii de a ocupa acest post să avizează, ca să-și înainteze cererile de concurs adresate comitetului parohial din Sărând Prea On. oficiu protopopesc din Mezôtelegd, având dâșii a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Sărând spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial ort. român din Sărand ținută la 10/30 august 1913.

Dumitru Bodea
notarul cemitet.

Iosif Crainic
preot. preș. com.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protopop,
inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal, cu drept de succesiune, pe lângă parohul *Alexandru Papp* din **Bokszeg** (Bocság), se escrie concurs cu următoarele venite: 1. Una sesiune parohială cu drept de pășane. 2. Stolele legale. Din acestea venite alegândul capelan va beneficia jumătate și va plăti dările publice după beneficiul său. Alegândul va prevedea fără altă remunerațiune catehizarea elevilor dela școala noastră din loc. Casă parohială nu este. Parohia este de cl. I-a deci dela recurenți se recere cvalificația prescrișă prin concluzul de sub Nr. 84/910 II. 1, a sinodului eparhial. Recursele ajustate și adresate comitetului parohial din Bocság se vor înainta în termin de **30 de zile** la Of. protopopesc al Ienopolei (Borosenjő) iar recurenții vor avea să se prezinte în s. biserică spre a-și arată desteritatea în cele oratorice și rituale.

Din ședința comitetului parohial din Bocsig, ținută la 16/29 iunie 1913.

Ispas Bob
v. preș. som.

Ioan Popa
notar.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc cantoral dela școala gr. or. rom. din **O. Hodisiu** (Káptalanhodos) protopopiatul Tinca cu termin de alegere pe ziua **14/27 septemvrie** 1913 pe lângă următorul salar: 1. Bani gata 600 cor. dela comuna bisericască. 2. Cvarțir acomodat. 3. Pentru conferință 10 cor. pentru scripturistică 10 cor. 4. Ajutorul de stat pentru întregire și pentru care cererile sunt prezentate.

Alesul va fi îndatorat să provadă strana, și să învețe școlarii în cântări.

Reflectanții recursele lor ajustate conform regulamentului au să le subștearnă protopopului concernent, și să se prezenteze în atare Duminecă ori sârbătoare în biserică din Hodis O. pentru a-și arată desteritatea în cele rituale.

Dat în ședința comitetului parohial din O. Hodisiu ținută la 2/15 august 1913.

Ioan Andrei
președinte.

Aurel Marian
notar.

Cu învoirea mea *N. Rocsin* ppresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului vacant de învățător la școala noastră confesională ortodoxă orientală din **Bichiș** (Békés) se publică concurs cu termin de recurgere până la **30 august** (12 septemvrie) a. c.

Venitele împreunate sunt: salar începător de 1200 cor. plătit în rate trilunare anticipative, 2. cvarțir corespunzător, 3. pentru curățirea salei de învățământ și prevederea cu apă de heut 50 cor., 4. pentru participare la conferință 20 cor., 5. scripturistică 20 cor. Învățătorul ales e obligat a prevedea cantoratul în sfânta biserică, 6. de încălzirea salei de învățământ se va îngriji parohia.

Reflectanții au să-și subștearnă recursele ajustate cu documente originale a) estras de botez din matricula bisericii și estras de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale a recurentului, d) atestat despre serviciul de până aci a recurentului. Recursul astfel ajustat și adresat comitetului parohial din Bichiș este a se subșterne în terminul concursual Prea Onoratului Domn Dr. Demetriu Barbu protopop în Chișineu.

Se obsearvă că acei recurenți cari vor fi în stare a conduce și cor bisericesc vor fi preferiți.

Bichiș din ședința comitetului parohial dela 7/20 martie 1913.

Alexiu Popovici
preot. preș. com. par.

În conțelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu* protopresbiter,
inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala conf. gr. or. rom. din **Balinț**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Bani în numărar 360 cor.
2. 4 jugăre pământ arător, în preț de 120 cor.
3. Ajutor dela stat (pe care comuna nu-l garantează) 600 cor.
4. Lemne pentru școală și învățător 148 cor. 80 fil.
5. Pentru conferință 10 cor.
6. Pentru scripturistică 10 cor.
7. Dela înmormântări, unde va fi poftit câte 1 cor.
8. Locuință liberă, constătătoare din 2 chilli, bucatărie și cămară, apoi supraedificate și grădină lângă școală.

Dările publice după pământ le plătește învățătorul.

Alesul, fără altă remunerație, va prestă și service cantorale, în și afară de biserică; va instrua pe școlari cântările bisericești și'n dumineci și sârbători și va conduce la s. biserică și-i va supraveghia.

Reflectanții sunt poftiți să-și adreseze petițiile, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Balinț, (Belencze, Temes megye) și într'o duminică ori într'o sârbătoare să se prezinte în s. biserică din Balinț, spre a-și arată desteritatea în cântare și în tipic.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a vacantului post învățătoresc dela școala gr. or. rom. din **Gepiu** (Gyapju), comit. Bihor ppiatul Tinca cu termin de **30 zile** dela prima publicare, pe lângă următoarea dotațiune:

1. Salar fundamental dela comuna bisericescă 1000 coroane.
2. Venitele cantorale 200 cor.
3. Pentru scripturistică 10 cor.
4. Cvarțir acomodat, pentru conferință dacă va participă prejuratură și diurne. Celce va ști instrua și conduce cor vocal va fi preferit.

Se notifică că rugarea comunei bisericești pentru ajutor de stat la întregirea salarului conform legii școl. din 1913 e pusă în curgere, dar dacă aceea ar fi respinsă comuna bisericescă nu e în stare să presteze salarul în senzul legii din 1913.

Reflecții rugărilor lor ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial au să le substearnă subscrisului protopop concerninte, iar pentru a-și arată desteritatea în cele rituale are să se prezenteze în biserica din Gepiu în atare duminică ori sârbătoare.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine *N. Rocsin* protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc cantoral dela școala confesională gr. or. rom. din **F. Bator** protopresbiteratul Tinca cu termin de **30 de zile** dela prima publicare pe lângă următoarea dotațiune: 1. In bani gata 200 cor.; 2. pământ arător 7 1192/1200 jughere computeate în 400 cor.; 3. $6\frac{2}{3}$ competență de imaș în valoare de 160 cor.; 4. pentru conferință 15 cor.; 5. cvartir acomodat; 6. Stolele îndatinate câte una coroață din caz în caz; 7. ajutorul dela stat. Alesul va fi îndatorat să provadă strana, să conducă pruncii la biserică, să învețe atât pe cei de toate zilele cât și pe cei de repetiție cântările și răspunsurile liturgice, alesul dacă va forma și conduce cor pe 4 voci cu tinerimea va fi remunerat la an cu 100 cor.

Reflecții, recursurile lor ajustate conform regulamentului să le substearnă subscrisului protopresbiter, având să se prezinte în vre-o duminică ori sârbătoare în biserica din F. Bator pentru a-și arată desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine *N. Rocsin* protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci-cantoral dela școala gr. or. rom. elem. din **Sârbi** (Szerb) protopresbiteratul Halmagiului se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata din cassa culturală 424 cor.
2. $2\frac{1}{2}$ jugh. pământ a cărui venit anual s'a evaluat la 80 cor.
3. Venite cantorale (stole) socotite în 60 cor.
4. Lemne focali, din cari este a se încălzi și școala în preț de 96 cor.
5. Salarul învățătoresc s'a întregit conform art. XXVII 1907 prin ajutorul de stat ce a fost în curgeri prin ord. minist. Nr. 141525/1910, deci și conform art. XVI 1913 se consideră de asigurat.
6. Spese de conferințe învăț. 20 cor.
7. Scripturistica 5 cor.
8. Locuință în natură.

Se obsearvă, că dările publice după pământ și dotația inv. are să le solvească învățătorul. Alegândul învățător e deobligat să conducă strana în biserică, să catehizeze elevii și să-i conducă regulat la biserică.

Recurenții sunt poftiți ca recursurile lor adresate comitetului parohial din Sârbi să le substearnă pe calea oficiului protopresb. gr. or. rom. al Halmagiului (Nagyhalmagy) în terminul susindicat, având a le ajusta cu următoarele documente în original: a) extras de botez din matricula bis. eventual și din cea civilă, b) diploma învățătorescă, c) atestat de apartinență ille-tőségi bizonyítvány), d) atestate despre eventualele servicii prestate până acum ea învăț., e) declarație că

și-a făcut ori nu stagiul militar (când servește anul de voluntar?)

Totodată sunt poftiți reflecții să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare și biserica din loc spre a-și arată desteritatea în cant și tipic făcându-se astfel cunoscuți și poporului.

Comitetul paroh. din Sârbi.

In conțelegere cu *Cornel Lazar* ppresbiter insp. școl.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa a III din **Teeș** (Tesfalu), protopresbiteratul Belințului, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. 30 jughere catastrale pământ, parte arător, parte fână;
2. Eventuala întregire a dotațiunii din partea statului, pe care nici comuna, nici superioritatea nu o garantează;
3. Stolele legale;
4. De locuință se va îngriji alesul;
5. După venitele beneficiate, alesul va suportă dările publice.

Alesul va fi îndatorat a catehiza atât în școala confesională, cât și în cea comunală din loc, fără altă remunerație.

Petițiile concursuale au să fie adresate către comitetul parohial din Teeș și înaintate pe calea oficiului protopresbiterat din Belinț (Belenceze, Temes-megy); iar reflecții au să se prezinte în s. biserică, pentru a-și arată desteritatea în cele rituale și omiletice.

Comitetul parohial.

In înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

3—3

In conformitate cu rezoluțiunea Vener. Consistor diecezan Nr. 2005/1913 dd. 2/15 maiu a. c. se publică concurs pentru îndeplinirea postului de capelan temporal cu drept de succesiune sistemizat pe lângă veteranul paroh deficient Liuba Nestorovicu din **Sârcaia română** (Szârcatelek) protopresbiteratul B. Comloșului, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu aceasta parohie sunt:

1. Una sesiune parohială de 30 jughere pământ arător de clasa primă și 3 jughere pășune.
2. Stola legală și birul legal.
3. Alegândul capelan va beneficia din toate aceste venite parohiale jumătate, având a suportă toate dările publice după venitul beneficiat de dânsul și e îndatorat a catehiza fără drept de remunerațiune la școalele confesionale române din loc.

Parohia fiind de clasa I (primă) dela recurenții să recere cvalificațiunea determinată prin concluzul Vener. Sinod eparhial de sub Nr. 84 II a din 1910, adecă opt clase gimnaziale, examen de maturitate și cvalificațiune de clasa primă.

Recursurile adresate comitetului parohial din Sârcaia română sunt a se trimite în termin legal Prea Onor. Domn protopresbiter Mihai Păcățian în Nagykomlos (B. Comloș) com. Torontal.

Concurenții, după prealabila încunoștințare a protopresbiterului concernent, au a se prezentă în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Sârcea română spre a-și arăta desteritatea în oratorie, în cele rituale și în cântarea bisericească.

Szárcsatelek (Sârcea română) din ședința comiteului parohial ținută în 24 martie (6 aprilie) 1913.

Lazar Rotar
preș. com. par.

Ioan Rotar
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihai Păcățian* protopresbiter.

—□—

3-3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă parohul din **Suștra**, tractul Belințului, decretat pe baza înaltei rezoluții consistoriale de sub Nr. 3066/1910, se escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Jumătate din sesia parohială de 31 jughere, pământ arător;

2. $\frac{1}{4}$ jugăr intravilan fără casă parohială și $\frac{1}{4}$ jugăr estravilan;

3. Jumătate din stola legală.

4. Eventuala întregire dela stat, pe care însă nici comuna bisericească, nici superioritatea bisericească nu o garantează.

Alesul va avea să supoarte dările publice după toate aceste venite. De asemenea e dator să catehizeze fără altă remunerație.

Fiind parohia de clasa a II-a, dela reflectanți se cere cvalificația prescrișă pentru această clasă.

Petițiile concursuale, adresate comitetului parohial, sunt a se trimite, în termenul concursual, oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes-megy); iar reflectanții, într'o duminică, ori într'o sârbătoare, să se prezinte în sfta biserică din Suștra, spre a-și arăta desteritatea în oratorie, în cele rituale și în cântarea bisericească.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

3-3

BALLA FRIGYES és T-SA

PICTOR ACADEMIC. ◆

INTREPRINDERE PENTRU PICTAREA ȘI ARANJAREA BISERICILOR

Întreprinde pentru pictarea de icoane sfinte, biserici; pregătește iconostasuri, iar cele vechi le reparaază, și primește totfelul de lucrări aparținătoare branșei acesteia, cu prețuri ieftine, în execuția cea mai frumoasă și artistică. 8

ARAD, STR. DEÁK-FERENC Nr. 40 a. ◆ PALATUL BIS. GR.-CAT. ROM.

La Librăria Diecezană din Arad

se află de vânzare

Molitvelnicul cu litere latine

legat à cor. 14.

A apărut

◆ CAZANIA ◆

cu litere latine în ediția nouă și costă exemplarul legat în pele roșie **Cor. 14.**

De vânzare la :

◆ LIBRĂRIA DIECEZANĂ, ARAD. ◆

TELEFON Nr. 188.

TELEFON Nr. 188.

RUBINSTEIN MÓR

SPEEDITOR

TRANSPORTAJ CU AUTOMOBILE

Întreprinde tot felul de transportări, împachetări și vămuri. **Strămută** pe lângă răspundabilitate, eu căruțele pt. transportul mobilelor de 6, 7, 8 și 9 metri, cari sunt scutite de viermi (stelnițe), și tapetate după sistemul francez, — în ori care parte a țării. Depozitul de ape minerale al domeniului conțelului Schönbörn Buchheim Frigyes Magazin stabil și umplere proaspătă a apelor minerale Szolyvai, Pannonia, Polenai și Luhi Erzsébet. Tot aici se capătă renumita apă „Málnási Borviz“ în sticle de 1 litru, care o transportă și la locuință, prin schimbul sticlei, sticla à 20 fil. Revânzătorii capătă rabat. Diferite mobile folosite, dar în stare bună, rămase îndărăt dela transportări și strămutări, se vând pe lângă prețuri excepționale ieftine. Casse de fier nouă sau folosite se află de vânzare pe lângă prețuri moderate. 18

ARAD, STRADA WEITZER JÁNOS. ◆ PALATUL MINORITILOR.